

Posudek bakalářské/magisterské diplomové práce
Posudek - Závěrečná práce - CŽV

Student: František VALENTA

Obor: ČJ - D

Název práce v českém jazyce:

Postava dítěte v realistické vesnické povídce Karla Václava Raise a Terézy Novákové

Název práce v anglickém jazyce:

Child's character in the realistic village story by Karel Václav Rais and Teréza Nováková

Vedoucí práce: PhDr. Věra Brožová, Ph.D.

Oponent práce: prof. PhDr. Dagmar Mocná, CSc.

Františka Valentu přivedl k tématu bakalářské práce výrazný zájem o historii, která je rovněž jeho druhým studijním oborem, zvláště pak o historii „malou“, jak bývají nazývány průhledy do dějin každodennosti a všedního dne. Historické vědy zvláště právě pro tuto oblast výzkumu využívají jako pramenný materiál rovněž umění a z pochopitelných důvodů cenné zdroje nacházejí ve výtvarných a literárních uměleckých počinech proklamujících svou realistickou orientaci, či aspoň disponujících realistickým detailem. Tato skutečnost však pro řadu začínajících badatelů v oblasti literární historie zhusta končí ve slepé uličce, často je dovádí pouze ke statické evidenci jevů příznačných pro výstavbu realistických, uvěřitelných motivů v širším slova smyslu, a to zvláště v případě, kdy zkoumají literární postavu.

Je tedy třeba zvláště vyzdvihnout a ocenit, že František Valenta v bakalářské práci tuto pomyslnou překážku zdárně překročil a ve vybraných povídkách dvou výrazných představitelů českého literárního realismu, Karla Václava Raise a Terézy Novákové, zaměřil svou pozornost hlavně k tomu, jakou funkcí zde literární postava dítěte disponuje vzhledem k celku umělecké výpovědi, tj. k tématu jednotlivých próz, jak funguje ve struktuře uměleckého textu a jak je kvůli tomu příznakově charakterizována, do jaké míry, jak a proč je zde různě fokalizována atd.

Podrobným analýzám jednotlivých povídkových textů zde zákonitě muselo předcházet utřídění historického podloží. Autor tedy s pomocí sekundární literatury k dějinám dětství (zvl. práce P. Arièse a M. Lenderové) vymezil hlavní společenské problémy, které ovlivňovaly nepříznivé životní situace dobových dětí (dítě nalezenec, dítě nemanželské, častá dětská úmrtí, dítě osiřelé), a to v souvislosti s jejich zasazením do širších rodinných a společenských vztahů. Současně ovšem neopomněl vnímat literární postavu jako jednu z klíčových součástí fikčního světa sledovaných realistických próz a po prvních čteních textů vymezil tři hlavní autorské strategie ve využití dětské postavy pro naplnění vlastního širšího tématu. Nejde tu jen o dítě v roli postavy hlavní, kdy je konstrukce dějové linie obvykle podřízena její výstavbě, ale též o vedlejší dětské postavy, které jsou podpůrným motivem pro (zhusta situační) charakteristiku postavy jiné, jejíž jednání odkazuje ke ledovanému obecnějšímu společenskému problému, či přímo slouží k jeho podtržení.

Následná analýza textů obou autorů jednak (vzhledem k obecnějšímu tématu) podtrhla oprávněnost vymezených kritérií, jednak umožnila vymezit nejvýraznější rozdíly autorského rukopisu próz sledovaných tvůrců: zatímco u Raise prosvítá více prvoplánový výchovný étos, u

narace Terézy Novákové je patrnější příklon k subjektivizaci prožitků postav v dějových pasážích důležitých pro celkové vyznění prózy.

Bakalářskou práci Františka Valenty ráda doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 7. 1. 2022

Věra Brožová